

Økologi noter

Fire sorter af danskdyrkede, økologiske ærter er afprøvet som ingrediens i hummus på Regionshospitalet Randers. Foto: Linda Handrup

Professionelle køkkener tester danske, økologiske bælgfrugter

10 professionelle køkkener har testet 8 sorter af linser, hestebønner og ærter som en del af Innovationscenter for Økologisk Landbrugs arbejde for at fremme brugen af danske, økologiske bælgfrugter og en grøn omstilling af vores kost.

- Køkkenerne har brug for sorter med forskellige smage og teksturer, så der kan indgå bælgfrugter i flere måltider, fortæller projektleder Anna Borum.

Som en del af afprøvningen har Regionshospitalet Randers testet forskellige sorter af danskdyrkede ærter som ingrediens i hummus, hvor der ellers ofte bruges udenlandske kikaerter.

- Jeg synes, det er rigtigt spændende at få forskellige bælgfrugter ind i vores køkken. Det er vigtigt, at vi som et offentligt, professionelt køkken støtter, at vi får nye, bæredygtige, danske råvarer ind i vores retter, fortæller chefkønomona Mona Carøe Jensen.

Bælgfrugterne er også blevet testet af et sensorisk panel på Københavns Universitet, og den samlede vurdering skal pege på de bedst egnede arter og sorter af bælgfrugter til konsum. Projektet er støttet af Fonden for Plantebaserede Fødevarer.

Højere fosfornormer for økologiske sohold

Har du brug for det nye fosforloft på 39 kg pr. ha i gns., skal du senest 15. august oplyse styrelsen, hvor mange økologiske årssøer og producerede slagtegrise du forventer at have fra 1. august 2026 til 31. juli 2027. Det er en betingelse, at bedriften har flere årssøer end producerede slagtegrise i perioden. Det generelle fosforloft for øko-grise er 33 kg pr. ha på egen bedrift. Overføres det til andre bedrifter er det på 29 kg.

Den årlige æbleplukning hos Munkebjerg Øko Frugtplantage v/ Bent og Jette Joergensen. Foto: Henrik Bjerregrov

Omlægning til økologisk frugt- eller nøddeplantage

En omlægningsdato i august i år – i stedet for 1. januar 2027 – kan betyde, at du kan høste eller sælge økologisk frugt eller nødder et helt år tidligere. Omlægningstiden for frugt og nødder er altid 36 mdr. fra den indberettede økologiske startdato. Derfor kan få måneder i starten betyde et helt år i høst. Feks. vil hasselnødder med omlægning i august 2026 være økologiske til høsten i september 2029.

Sofie og Esben bruger alt den tid, der er mulig, på deres økologiske vingård. De er økologer, fordi de ikke vil bruge kemi på et produkt, de selv gerne vil nyde at indtage.

To ingeniører sprang ud som økologiske vinbønder og nu kan de leve af det

Tusen Vin ved Holbæk fjord er økologisk - selvfølgelig, siger de to uddannede ingeniører, der i 2020 plantede 15.000 vinstokke.

Af Ulla Marie Birk
ubi@landbrugsmediernes.dk
2460 7963

Høsten tegner rigtig god i år, her i starten af august.
Foto: Ulla Birk

Sensommeren er så småt på vej, og humøret er højt på Tusen Vin. Høsten er ganske vist først midten eller slutningen af september, afhængig af hvilke druer, vi taler om. Men som alle andre planteavlere, så er udsigten til en rigtig god høst ikke at kimse af.

Ejerne er Sofie Saerens, bioingeniør, og Esben Misfeldt, bygningsingeniør, og de fik startet deres økologiske vinproduktion i januar 2020 - altså få uger inden, Mette Frederiksen lukkede Danmark ned på grund af Covid-19.

Det var lidt bøvlet, men de fik importeret 15.000 vinstokke fra Tyskland, og uden at være uddannede vinbønder, ja så brugte de deres sunde fornuft kombineret med konsulentbistand fra VKST, kurser i England og ikke mindst Sofies kendskab til gæringsprocesser med mere fra sin uddannelse som bioingeniør.

Det gjorde, at parret så kunne bruge al tid på starten af deres drøm - som nogle af de få, der er sprunget ud som økologiske vinproducenter

herhjemme.

- Vi startede med 12 hektar, heraf seks hektar med vinranker, og det kører vi også med i dag. Vi er ved at komme op på fuld produktion nu, så planterne producerer det, de skal. Det er meget normalt, at der går 5 - 10 år, før en ny vinmark giver en fuld produktion, så det er vi rigtig godt tilfredse med, forklarer Esben Misfeldt.

Han ser store muligheder for en øget vinproduktion herhjemme - også på den triste baggrund, at klimaforandringerne går de danske vejr mere og mere egnet for en god udvikling for druernes saft og kraft til at blive til vin. Frost i foråret er altid en ubekendt faktor.

Det er druesorterne Solaris, Souvignier gris, Cabernet cantor og Muscaris, der er plantet på parrets marker, der ligger suverænt godt på let skrånende sydveste marker ned mod Holbæk Fjord på Tuse Næs.

Det var vigtigt at finde en jordbund som her, for vinplanter vil gerne have 'tørre fødder', altså let drænet jord og ikke alt for leret men med en del sand i jorden. Så det er helt perfekt.

Sofie arbejder fuldtid på bedriften, Esben cirka halv tid men håber at kunne gøre som Sofie på et tidspunkt ikke langt ud i fremtiden.

Alt på vingården

De endnu ikke modne druer skal blive til hvid og rosevine, men også cider og æblevinsbrændevin, og processen fra høst til presning, gæring, flaskning og salg foregår alt sammen på vingården, der i tidernes morgen var et mindre svinebrug.

Parret høster med en maskine af mærket Pellenc, som er indkøbt i Frankrig. Det betyder, at de ikke skal bruge høsthjælpere, men kan starte maskinen, lige præcis når druerne skal høstes og ikke i en weekend, hvor de fleste

hjælpere har bedst tid. Til gengæld er det en dyr maskine, og hvis den skal repareres, så er det langt fra ligetil, da kun få kan reparere den.

Men der er selvfølgelig stadig meget arbejde blandt vinstokkene. Især tidler er noget, som der holdes øje med, de må ikke blive store, så der kan gå hul på druerne.

- Som alle økologer ser vi jo, hvordan vi er afskåret fra at bruge bekæmpelsesmidler, som er tilladt i andre EU-lande. Det giver os noget mere arbejde i marken, og vi skulle virkelig også vænne os til den megen kontrol, der er på et økologisk brug, siger de begge uden træthed i stemmerne.

Det er vilkår, de har taget ind og ser fremad. Og glæder sig over, at de nu kan leve af at producere økologisk vin herhjemme.

De sælger blandt andet via en grossist og så hver lørdag, hvor der er salg fra deres gårdbutik.

Økologi

- Der findes omkring fem økologiske vingårde herhjemme.
- Flere dyrker vinmarker herhjemme uden ret meget sprøjtning, men på grund af de mange kontrolbesøg, det kræver at være økologisk producent, så er de ikke certificerede
- Der findes ingen officiel EU-certificering for naturvin, som altså ikke er det samme som økologisk vin.

FAGLIGT SET

- Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Rådgivning i at etablere og drive skovlandbrug

Af Janni Granger, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Skovlandbrug er et interessant og relevant dyrkningssystem for mange jordejere, som vil udnytte deres areal bedst muligt og opnå flere positive effekter. Skovlandbrug kan bidrage til at sikre kulstoflagring, forbedre vandbalancen i marken, mindske næringsstofudvaskning, skabe ly og læ for græssende dyr og øge biodiversiteten og naturindholdet i og omkring træerne med føde og levesteder til mikro liv og smådyr.

Træer i dyrkningsfladen kan levere en bred vifte af produkter – f.eks. nødder, kastanjer, frugt, bær, løvhø til foder samt tømmer og biomasse. Træer kan også beskytte og forbedre landbrugsarealer i en fremtid med mere ekstremt vejr ved at skabe skygge og et køligere miljø ved høje temperaturer samt forbedre jordens vandkapacitet, mindske erosion og reducere overfladeafstrømning ved kraftige regnskyl.

Med de mange positive effekter ved skovlandbrug er der stor efterspørgsel på viden og værktøjer, som kan hjælpe i processen fra idé til design, dyrkning, drift og høst. De eksisterende til-

Der er efterspørgsel på mere viden om skovlandbrug, og træer kan bl.a. mindske erosion i en fremtid med mere ekstremt vejr. Foto: Janni Granger

skudsmuligheder for forskellige skovlandbrugssystemer kan være komplicerede at finde rundt i, og det kan være en udfordring af vælge det rigtige setup fra start. Tilskudsmulighederne for skovlandbrug falder p.t. inden for 3-4 kategorier: skovlandbrug, lavskov, frugt- og bærtillæg og småbiotoper, og for hver kategori er der retningslinjer for f.eks. type og antal planter pr. areal.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug udvikler sammen med ØkologiRådgivning Danmark et kursusforløb, som skal klæde rådgivere bedre på til at vejlede om etablering og drift af skovlandbrug. Snart vil det derfor være muligt at få bedre rådgivning om f.eks. regler og tilskudsordninger, artsvalg, vedligeholdelse og drift, maskinbehov, økonomi,

investeringsmuligheder og afsætning af skovlandbrugsprodukter. Kursusforløbet henter viden fra praksis og forskning gennemført i samarbejde med Aarhus Universitet som en del af projektet BEAT.

Du kan læse mere om skovlandbrug og finde materialer og gode råd på icoel.dk. BEAT-projektet gennemføres af Innovationscenter for Økologisk Landbrug i samarbejde med Aarhus Universitet og ØkologiRådgivning Danmark. Det har fået tilskud fra Fonden for økologisk landbrug og Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og er en del af Organic RDD 8-programmet, som koordineres af ICROFS.

Øget fokus på omlægning til økologi

Af Linda Handrup, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Hos Innovationscenter for Økologisk Landbrug oplever man en stigende interesse fra landmænd, der overvejer at lægge om til økologi.

- Det er i høj grad motivet af den aktuelle situation med forventede restriktioner i forbindelse med den grønne trepart og den nye kvælstofregulering. De fleste steder kan vi se, at økologiske landbrug skal lave mindre tilpasninger end de konventionelle kollegaer, fortæller Jens Peter Hermansen fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

På tværs af hele landet har det betydet en øget efterspørgsel på omlægningstjek, hvor landmanden får vurderet potentialet ved at lægge om til økologi. Med støtte fra Fonden for økologisk landbrug kan innovationscenteret i 2026 tilbyde et antal gratis omlægningstjek til land-

mænd, gartnere og frugtavlere.

- Nogle af de store ejendomme ser mere aktivt på økologiens muligheder i dag. Det hænger også sammen med, at det er meget professionelle virksomheder med en ejerstruktur og profil, der har blik for, hvilke potentialer der kan være i nye forretningsområder. Her ser flere producenter den økologiske produktion som en måde at leve op til samfundets forventninger, vurderer Jens Peter Hermansen.

Et tjek

Et omlægningstjek består af et besøg af en landbrugsfaglig økologikonsulent fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug eller fra et lokalt rådgivningscenter. Sammen med landmanden gennemgår konsulenten produktions- og afsætningspotentialet for at skabe et overblik over, hvad en omlægning til økologisk produktion vil betyde i praksis.

Markedets efterspørgsel

på økologiske produkter er også altid en vigtig del af overvejelserne ved omlægning.

- Det er selvfølgelig også altid med afsæt i økonomien og efterspørgslen, både helt aktuelt og på lidt længere sigt, at landmanden tager sin beslutning om, hvilken vej man vælger at gå, siger Jens Peter Hermansen.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug laver også en opsøgende indsats for at udføre omlægningstjek og har netop afsluttet et samarbejde med Kerterminde Kommune, hvor kommunen har sendt brev ud til alle landmænd i kommunen med et gratis tilbud om omlægningstjek. I Kerterminde Kommune tog i alt 24 landmænd imod tilbuddet, og heraf har mere end halvdelen tilkendegivet at være positive over for at lægge om til økologisk drift inden for en toårig periode.

48 meter spreddebrede kræver sin gødning

” Vi skal slå gødningen langt ud, så kvaliteten er afgørende for os. Det koster lidt mere, ja, men vi ved, at det kan blive dyrt at købe for billigt. Det er det samlede regnestykke og bundlinjen, der tæller.

FREMTIDENS LANDMAND 2026
Paul Hilhorst, planteavler,
Sønderjylland

Yara kvalitetsgødninger

Testet til optimal bredspredning på minimum 36 meter. Ideel til placering ved såning. Næringsindhold afstemt afgrødebehov.

yara.dk | T: 79 22 33 66